

no 43 / 71

સા. ૨૨ ૧૯૫૧
૨૨ ૨૨ ૧૯ ૫૧

૧૯ ૫૧ ૨૨ ૧૯

વિમાની ગીતગોષ્ઠી

કેમ?

વિમાની ગીતગોષ્ઠી

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ
૨૨૫૪૩

૧૯૪૩

૧૯૬૩

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક

૨૨૫૪૩

કિંમત

૦.૨૦

ગ્રંથનામ

પિત્રાગી ૨૧૦૫૪૩

વર્ગિક

ટૅન્ક ૫૩૦ ગાદગી

દેશમધુ પ્રેસ, કેળાપીડ, સુરતમાં દર્શિતકાલે એમ.
ત્રીમાવાળાએ આપ્યું અને ત્યાંથીજ પ્રગટ કર્યું.

મૌ. ગીતાબાઈ બારગીલ

સાદા સ્વરૂપમાં

શ્રી ગીતાબાઈ વિમાન હાંકવાની
તૈયારી કરી રહ્યાં છે.

વિમાની ગીતાબાઈ

મોટા થઈને તમે શું કરશો ?

તમારામાંની ઘણીક બાળાઓ કહેશે મોટાં થઈને અમે સારાં સારાં કપડાં પહેરીશું, સાડી, પોલકાં, દાગીના અને વેણી પહેરીશું. બા અને બાપાજી અમારે માટે વર શોધી કાઢશે. તેની સાથે પરણાવી સાસરે મોકલશે એટલે સાસરે જઈને રહીશું.

આવા પ્રકારનો જવાબ તમારામાંની ઘણીક બાળાઓના મનમાં ઘોળાઈ રહ્યો હશે. જીંદગીનું એજ સાર્થક છે એમ પણ ઘણીક બાળાઓ માનતી હશે. જન્મવું, જીવવું અને મરી જવું. બસ ! એ સિવાય જીવનમાં બીજું કરવાનું પણ શું હોય ? એમ ઘણીક બાળાઓ પોતાના મનમાં વિચાર કરતી હશે.

પરંતુ ના. એકલું જન્મવું અને જીવવું એટલું કામ તો પશુઓ પણ કરે છે. ફૂતરાં, ખીસાડાં અને ગાય

ભેંસ જેવાં ઢાર પણ એટલું કામ તો ક છે. આપણે તો મનુષ્ય છીએ, મનુષ્ય. મનુષ્ય એ બીજાં પ્રાણીઓ કરતાં ચઢીઆતું પ્રાણી છે. એના જીવનનો હેતુ છે. એના જીવનને અમુક ધ્યેય હોય છે. એ ધ્યેયને વળગીને એ પોતાનું નાવ હંકારે તો એનું જીવન સફળ થાય છે. તેમ એ નહિ કરે તો જીવન નિષ્ફળ જાય છે

આપણા જીવનનું સાર્થક કરવા માટે આપણે શું કરવું જોઈએ ?

જન સેવા !

આપણે લોકોને ઉપયોગી થઈ પડીએ, આપણા દેહ વડે, આપણાં મન વડે, આપણી બુદ્ધિ વડે આપણે બીજા લોકોને કંઈક મદદગાર થઈ પડીએ, આપણે તેમને સહાયરૂપ થઈ પડીએ, તોજ આપણે જન સેવા કરી કહેવાય અને તોજ આપણું જીવન સાર્થક થયું કહેવાય.

અગાઉ આપણા દેશમાં અનેક એવી વીરાંગનાઓ થઈ ગઈ છે, શૂરવીર બહેનો થઈ ગઈ છે, જેમણે અન્યની રક્ષાને ખાતર પોતાના પ્રાણ આપ્યા છે. રઝિયા બેગમ, અહમ્મદાબાદ, ઝાંસીની રાણી લક્ષ્મીબાઈ, ચાંદબીબી વગેરે. આ વીરાંગનાઓને થઈ ગયાંને ઘણાં વરસો વીતી ગયાં છે. છતાં આપણે સહુ તેમને પૂજ્ય ભાવથી સંભારીએ છીએ, કારણ કે તેમણે પોતાના દેશને ખાતર પ્રાણ આપ્યા-તેમણે અન્યની રક્ષાને ખાતર પોતાનાં જીવનનું બલિદાન આપ્યું હતું.

આજે પણ આપણા દેશમાં આપણા ભારતવાસી-
ઓનું હિત સાધવાને માટે કેટલી ય વીરાંગનાઓ આપણા
દેશમાં ધૂમી રહી. છે. તમે કહાચ તેમનાં નામે સાંભળ્યાં
પણ હશે. શ્રીમતી સરોજિની નાયડુ, લીલાવતી મુનશી,
કસ્તુરબા, અમૃતકુંવર, વગેરે.

આજે હું તમારી આગળ એવી જ એક વીરાંગના
ગીતાબાઈનું જીવનચરિત્ર રજૂ કરવા ધાઈ છું. શ્રીમતી
ગીતાબાઈ પણ તમારા જેવડી જ એક સાદી સીધી બાળા
હતી. પરંતુ ખંત અને મહેનતથી તેણે વિમાની વિદ્યાનું
જ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું. એટલું જ નહિ પણ લાગલાગટ ૩૦
કલાક સુધી વિમાન ઉડાવીને એણે વિમાન ઉડાવવાનું
અ વર્ગનું લાયસન્સ પણ પ્રાપ્ત કર્યું !

૨

બાલિકા ગીતાબાઈનો જન્મ ગ્વાલીયરમાં થયો
હતો. તેના પિતાનું નામ ગણપતરાવ મોડક. શ્રી ગણપત-
રાવને ગ્વાલીયર રાજ્યના લશ્કરી ખાતામાં નોકરી હતી.
એટલે ગીતા નાની હતી ત્યારથી જ તેને લશ્કરી ક્વા-
યત જોવાનો તથા ખંડુકોના બાર (અવાજો) સાંભળ-
વાનો મહાવરો પડી ગયો હતો. ગમે તે વખતે ખં-
ડુક કુટી તે પણ એ બીજી સામાન્ય બાળાઓની

પેઠે ચમકી કે ભડકી ઉઠતી નહિ. પરંતુ એવો અવાજ સાંભળીને પોતે સામો તેવો અવાજ કરતી.

નાની ગીતાબાઈને વિમાનનો ખહુ શોખ. ઘણીક વાર મુંબાઈથી કે કરાંચીથી દીલ્હી જતાં વિમાનો એના ઘરના છાપરાં પરથી પસાર થતાં. ત્યારે એ ખહુજ ઉત્સુકતાથી તેના તરફ જોતી. વિમાન આકાશમાં અદ્ધર કેવી રીતે ચાલતું હશે? તેમાં કેવી જાતના સંચા મૂ-કેલા હશે? તેને વિશે જ્ઞાન મેળવવાની એને ભારે ઉત્કંઠા રહેતી. કોઈ કોઈ વાર તો વિમાન એના ઘર પાસેના મેદાનમાં ઉતરતું યે ખરું. ત્યારે એ પોતાની મોટી જહેનને તેડીને તે વિમાન જોવાને જતી. વિમાનની આસપાસ પ્રદક્ષિણા ફરીને જોયા પછી તે એના સંચાને જોવા માટે અંદર ડોકીયાં પણ કરતી.

આમ કરતાં કરતાં ગીતાનો વિમાન શોખ ઘણો વધી ગયો. કોઈ વાર મેળામાં જાય અને ત્યાં એને કંઈ રમકડું લેવાનું હોય તો એ વિમાન સિવાય ભાગ્યેજ ખીણું કંઈ લે. જ્યાં સુધી એને કોઈ પણ જાતનું નાનું મોટું વિમાન જડે ત્યાં સુધી ખીજાં કોઈ પણ રમકડાંને એ હાથ પણ ન લગાડે. ઘણીક વાર તો એ પોતાને ભણવાની રહી ચોપડીઓનાં પાનાં ફાડી તેને ગુંદર કે લાહીથી ચોંટાડીને વિમાન જેવા આકાર બનાવતી. પછી તે પોતાની બાને તથા મોટી જહેનને બતાવતી.

તેઓ કહે—“ગાંડી, આ શું બનાવ્યું?”

એના પિતા એની આ ઉત્સુકતા જોઈ રાજી થતા.
અને કહેતા—“હા બેટા.”

3

“બેસ બેસ ડાહીલી ! સાસુ કેાણુ જાણે કેવીક
મળશે—તે કુખમાં ચીમદું દબને તારા ધખારા સાંગીને

ભૂકો કરી મેલશે. તું ઘરકામ શીખ, ઘરકામ. નહિ તો સાસરામાં ટોકાઈને લુવો થઈ જઈશ.”

પણ ગીતાને ઘરકામનો કંટાળો હતો. ખૂબજ કંટાળો હતો. જ્યારે જ્યારે મા કાંઈ ઘરનું કામ સોંપે, ક્યારે કાઢવાનું કે વાસણ વીછળવાનું કામ કરવાનું કહે, ત્યારે તે ઘણું ખરું કાંઈ ને કાંઈ બહાનું કાઢીને બહાર સટકી જતી. એની મોટી બહેન જરા નરમ સ્વભાવની હતી. તેનેજ માથે પછી એ કામ કરવાનો બોલો આવી પડતો. નાની ગીતા પર તેને બહુ હેત હતું. તેથી તે બાને કહેતી—

“છોને એ રમતી બા. નાની છે ત્યાં સુધી રમશે. પછી કાંઈ રમાવાનું છે?” એમ કહીને તે ગીતાનો પક્ષ કરતી.

કેટલીક વાર એની બા કહેતી કે—“ગીતી, તને રાંધતાં નથી આવડતું તે તું ભૂએ મરીશ ભૂએ. યાદ રાખજે.”

ત્યારે ગીતા જવાબ દેતી—“એમ કેમ કહે છે બા? પેટ ભરવા પૂરતાં દાળભાત રાંધતાં તો તેં મને શીખ-નીજ દીધું છે. તે શું ઓછું છે? મારે ક્યાં જીભના સવાદ કરવા છે કે ચટની ચટાકા અને મિષ્ટાન્ન બનાવતાં શીખું?” એમ કહીને તે હસીને વાત ઉડાવી દેતી.

એના પિતા ઘણીક વાર નોકરીને અંગે બહારગામ જતા ત્યારે એ તેમને કાગળો લખતી. તે કાગળોમાં પણ ઘણુંખરું કોઈ ને કોઈ સ્વરૂપે વિમાનની વાત હોયજ

એક વાર એણે પિતાને લખ્યું હતું:

“આજે તો મેં મહા મહેનતે એક મોટું વિમાન તૈયાર કર્યું હતું ને તમારા ટેબલ પર મૂક્યું હતું. પરંતુ પરમાએ (ધરના નોકરનું નામ પરમેશ્વર હતું.) ખીજ કચરા ભેગું તેને પણ ફેંચી ફેંચી દીધું. બાપુજી, તમે બહારમામથી આવો ત્યારે એને નોકરીમાંથી કાઢી મૂકજે, હો.”

૪

ભણવામાં ગીતા બહુ ચક્રોર હતી. પોતાની મોટી મહેનતે ભણાવવા માટે માસ્તર આવે ત્યારે તેનાં લેસનો સાંભળતાં સાંભળતાંજ એણે પ્રાથમિક પહેલી ખીજ ચોપડી જેટલું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી લીધું હતું. ત્યાર પછી એ નિશાળમાં દાખલ થઈ. મરાઠીની સાથે અંગ્રેજીનો અભ્યાસ પણ ચાલુ કર્યો.

તે જે કાંઈ એક વખત વાંચતી તે એને મોંઠે મઈ જતું. એની ચાદશક્તિ બહુજ સતેજ હતી એની મોટી મહેનત જે પાઠો દશ દશ વખત માથું પટકીને વાંચવા છતાં મહોંડે કરી શકતી નહિ, તેજ પાઠોને એ રમત માત્રમાં કંઠાથે કરી લેતી. પછી મોટી બેનની દયા ખાઈને એ કહેતી—“બહેન, જવા દેની એ લમણાંઝીક!

આટલી બધી મહેનત કરીને વાંચવું અને પાસ થવું એના કરતાં તો નાપાસ થવું તે શું ખોટું ?”

એમ કહીને તે બહેનની પાસેથી ચોપડી ઝુંટવી લેતી અને તેને કહેતી—“ચાલ ચાલ, આપણે એક દાવ કેરમ રમીએ. પછી વાંચજે.”

પોતાનાં બીજા ભાઈ બહેનો વાંચતા હોય, પરીક્ષાને માટે પેલી કહેવત પ્રમાણે ચોટલી બીલે બાંધીને અભ્યાસ કરતાં હોય, ત્યારે એ તેમને “ગોબાણપટ્ટી રામ રામ ! ગોબાણપટ્ટી રામ રામ ! !” એવું કહીને ચીઠવતી. અને ઘણીક વાર તેમની ચોપડીઓ ઝુંટવી લઈને કહેતી—“ચાલો ચાલો, મારી સાથે રમો, કુદો, નાચો—ને તાજ માજ થાઓ. પછી વાંચવું હોય તો વાંચજો.”

આમ એ પોતે અભ્યાસ પાછળ કદિ બહુ મહેનત કરતી નહિ, છતાં એ કેાઈ દિવસ નાપાસ થઈ નથી. નાની હોવા છતાં અભ્યાસમાં એ મોટી બહેનની સાથેના જ વર્ગમાં ઠેઠ સુધી રહી હતી.

થોડા વખત પછી એના પિતાની નોકરીની મુદત પૂરી થઈ એટલે તેઓ પેન્શન પર ઉતર્યા. ગ્વાલીયર છોડીને તેઓ મૂળ વતન બેલગામમાં રહેવા આવ્યા.

બેલગામમાં સ્ત્રીઓની કેળવણી માટે મહિલા વિદ્યાલય છે. તેમાં બંને બહેનો અભ્યાસ માટે દાખલ થઈ. તેમણે મેટ્રીક સુધીનો અભ્યાસ ત્યાંજ પૂરો કર્યો. ઇ. સ. ૧૯૩૫ના વરસમાં પંદર વરસની ઉંમરે ગીતાએ મુંબાઈ

શ્રી ગીતાગાર્હ અને તેમના પતિ
ગણપતરાવ ગાડગીલ.

ચુનીવસિંટીની તેમજ કબે' ચુનિવસિંટીની પ્રવેશ પરીક્ષાઓ
એકી વખતે પાસ કરી !

ભણ્ણુ' એ તો ગીતાને મન જાણે રમત હતી.

૫

શાળાના અભ્યાસની સાથે સાથે ગીતાએ પોતાને
મનગમતી બીજી કેટલીક વિદ્યાઓ પણ હાથ કરી લીધી.
સાઈકલ પર બેસવું, લાઠી ફેરવવી, નિશાન તાકવું-એવું
એવું એ બહુ સારી રીતે શીખી ગઈ. રમતો રમવામાં
પણ એણે સારી કુશળતા મેળવી હતી. બેડમીન્ટન,
રીંગ-ટેનીસ, કેરમ વગેરે રમતોમાં તો એણે લીંગરાજ
કોલેજમાં સારાં સારાં ઇનામો મેળવ્યાં ! ટેનીસ, પીંગપોંગ
જેવી નાની રમતોમાં પણ કંઈ એ ઉતરે તેમ ન હતી.

આવી મદદની રમતો ઉપરાંત એણે સંગીતકળાનું
પણ સારું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું છે. મૂળથીજ એનો કંઠ સારો.
અને એ કુદરતી ઉદ્દાસથી ગાતી હેય ત્યારે સાંભળ-
નારાં બે ઘડી ઠરી જતાં ! તેમાંય એણે હારમોનીયમ,
ફીડલ, દીલરૂમા, બુલબુલ તરંગ અને સીતાર જેવાં
વાજાંત્રો વગાડવાનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી લીધું. આ વાજાંત્રો-
એ સારી ઝમાવટથી વગાડી શકે છે.

ગીતા તેમજ એની મોટી ખેંદન બેઠની કેળવણી

માટે એનાં માતાપિતા બહુજ કાળજી રાખતાં. પોતાના પુત્રોને જેમ તેઓ ઉદાર દીલથી ભણવાને માટેની બધીજ સાધન સામગ્રી વસાવી આપતાં, તેવીજ ઉદારતાથી તેઓ આ બેઉ છોકરીઓના અભ્યાસને માટેની સાધન સામગ્રી પણ વસાવી આપતાં. એ બાબતમાં તેમણે કદિ સંકેત દાખવ્યો નથી. છોકરીઓમાં રહેલી કુદરતી શક્તિઓને પણ પૂરતો વિકાસ મળે તેટલા માટે જરૂરી બધી સગવડ તેઓ કરી આપતાં.

આપણે ત્યાંનાં બીજાં માળાપો કહેશે—છોકરીઓને તે વળી એવાં બધાં ધર્તીંગ શીખવાં શાં? એમને કયાં નોકરી કરવા જવું છે? એને તો પરાણીને સાસરે જવાનું. એટલે થોડુંક વાંચતાં અને ઘરકામ આવડયું એટલે બસ !

પરંતુ આમ કહેનારાં માળાપો અણુસમજી છે. તેઓ પોતાની પુત્રીનું હિત સમજતાં નથી એમજ કહેવું જોઈએ. સુરોપમાં તો હજારો દીકરીઓ જ્ઞાન મેળવી કમાઈને પોતાનાં માળાપનું પોષણ કરે છે.

જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરેલું કદિ નકામું જતું નથી !

ગીતાને એનાં માળાપ તરફથી ઘણા સદ્ગુણો મળ્યા છે. ધૈર્ય, ખંત, ઉદારતા, સ્વાર્થત્યાગ, ચતુરાઈ,

પ્રેમાળપણું એ બધા સદ્ગુણો એણે માતાપિતાના વારસા તરીકે પ્રાપ્ત કર્યા છે. એને પોતાનાં માબાપ પ્રત્યે પણ ખૂબ ભક્તિભાવ છે. ગીતા હંમેશા હસમુખી અને મળતાવડી છે. નાનાં સાથે નાની, અને મોટાં સાથે મોટી બનીને એ સહુની સાથે હળી શકે છે. ગમે તેવા અજાણ્યાની મૈત્રિ બાંધી દેવાની કળા એણે સાચી પેઠે હસ્તગત કરી લીધી છે.

મેટ્રીક પાસ થયા પછી એ બેલગામમાં લીંગરાજ કોલેજમાં દાખલ થઈ. ત્યાં એણે ઇંટરમીડિયેટ સુધીનો અભ્યાસ સરળતાપૂર્વક કર્યો. કોલેજ જીવનના દિવસો કશી પણ ખટપટ વગર સરળતાથી વહી ગયા. બીજી વિદ્યાર્થીનીઓની પેઠે તે કદિ છોકરાઓની સાથે ચીઠ્ઠી પત્રી કરવામાં કે વ્યર્થ પ્રેમલાવેડા કરવામાં સમય ગુમાવતી નહિ. એના મનમાં તો એકજ ધ્યેય ઘડાતું જતું હતું તે આ-સ્વતંત્ર જીવન ગુજારવું અને વિમાન ચલાવતાં શીખવું. એ સિવાય બીજો કશોયે વિચાર ભાગ્યેજ એ કરતી.

ગીતા ઉમ્મર લાયક થતાં સ્વાભાવિક રીતેજ એનાં માતાપિતા એનાં લગ્ન કરવાની ચિંતા કરવા લાગ્યાં.

એક દિવસ તો તેમણે એને સીધે સીધું પૂછ્યું—“તારે કોની સાથે પરણવું છે ?”

એટલે ગીતાએ સાફ સાફ જવાબ દઈ દીધો—“મારે તો કોઈની સાથે પરણવું નથી. હું તો જીંદગીભર કુંવારી રહેવાની છું. મારે માટે વર ખોળવાની તસ્દીજ તમે લેતાં નહિ.”

જ્યારે જ્યારે લગ્ન વિશેની વાત નીકળતી ત્યારે ત્યારે ગીતા ફટ કરતો કે આ જ જવાબ લાવીને મૂકી દેતી અને પછી તે માઆપની પાસેથી દૂર ચાલી જતી.

પરંતુ એવામાં એક બનાવ બન્યો !

ગણપતરાવ ગાડગીલ નામનો એક તરૂણ વિમાની બેલગામમાં આવ્યો. ગીતાના પિતાને તેની સાથે ઓળખાણ થઈ. તે વિમાનીએ વાઈસરાય એર કંપ રેસમાં બીજું ઇનામ જીત્યું હતું. વિમાન ઉડાવવાની કળામાં તે જબરો ઉસ્તાદ અને હિંમતબાજ હતો.

ગીતાના પિતા તેને પોતાને ત્યાં તેડી લાવ્યા. ગીતા હંમેશાં વિમાનની વાતો કર્યા કરતી અને વિમાન ચલાવવાની કળા શીખવા માટે આગ્રહ કરતી. તેથી પિતાએ વિમાની ગણપતરાવની ઓળખાણ પહેલી તેની સાથેજ કરાવી:

“આ અમારી ગીતા, એને વિમાનની વાતો જાણવાનો બહુ શોખ છે.” તેમણે કહ્યું.

પોતાને ઘેર વિમાની પડેણા આવ્યો છે એમ

જાણીને ગીતાને તો ખૂબજ આનંદ પડ્યો. તે તરત જ મેમાનની સારવારમાં મંડી પડી. અને તેને વિમાન વિશે અનેક સવાલો પૂછવા લાગી. વિમાની ગણપતરાવ માત્ર એકજ દિવસ રહ્યો તેટલામાં તો એણે તેને એટલા બધા સવાલો પૂછી નાંખ્યા કે આખરે માઆપને તેને ઢોકવી પડી:

“હવે બહુ થયું એટા,” તેમણે કહ્યું—“મેમાનને જરા જંપવા દે. તારી વિમાનની વાતોથી અને પૂછ-પરછથી બીચારા મેમાન અકળાઈ પણ ગયા હશે.....”

“ના, ના. મને કાંઈ અકળામણ થતી નથી કે ત્રાસ થતો નથી.” ગણપતરાવે જવાબ દીધો.

પિતાએ કહ્યું—“એ તો તમારી ઉદારતા છે, પણ ગીતા, હવે બાકીનું પૂછવાનું હોય તે બીજી કોઈ વખત પૂછજે. તું આમ એમને પજવશે તો એઓ આપણે ત્યાં આવતા જ અટકશે.”

એમ કહીને તેઓ જરા હસ્યા.

પરંતુ વિમાની ગણપતરાવ કાંઈ ગીતાના પ્રશ્નોથી કંટાળ્યા ન હતા. તેમને પણ ગીતાના પ્રશ્નોના જવાબ આપવામાં અને તેની ઉત્સુક્તા સંતોષવામાં એર આનંદ પડતો હતો. પોતે તાતા એર સરવીસ કું.માં નોકરી લીધેલી હતી. એટલે તેને અંગે એમને વિમાનની અનેક મુસાફરીઓ કરવી પડેલી હતી. તે મુસાફરીઓમાં ઘણીક વાર મુશ્કેલીઓ અને આફતો પણ આવેલી. તે બધાનાં

વર્ણનો એણે ગીતાને કહી સંભળાવ્યા. તે સાંભળવામાં ગીતાને પણ ખૂબ રસ પડ્યો.

૮

આકાશમાં અદ્ધર જોસભેર વિમાન વહેતું હોય તેવામાં પેટ્રોલ ખૂટવાથી કે સંચામાં કાંઈ બગાડ થવાથી પંખો બંધ પડે તો ? કેવી ભયંકર આકૃત ! વિમાન ધડધડાટ નીચું પડી જાય, ઉંધું ચ-તું થઈ અને કોણ જાણે ક્યાંતું ક્યાં-કોઈ પહાડ સાથે કે ઝાડ સાથે અથ-ડાઈ પડે-કુરચેકુરચા થઈ જાય, એના હાંકનારાના મોત ફરી વળે, તેમના શરીરના ટુકડેટુકડા થઈ જાય અને કદિક તો તેમનું હાડકું શોધ્યું ચે ન જડે એવી ખી-ણમાં તેઓ જઈ પડે-તો ?

વિમાનમાં બેઠાં, પછી શું થાય ને શું ન થાય તે કેમ કહી શકાય ? જીવતા પાછા ઉતરાય કે ન પણ ઉતરાય ! એક વાર વિમાન ઉડવા માંડ્યું પછી ભગવાન કાળને ખોળે માથું મૂકવાનું. તે જીવનદાતા બને તો જ અહીંસલામત નીચે ઉતરવાનું; અને નહિ તો ?

એની કલ્પના ગીતાને આવવા લાગી. વિમાન ઉડાવનારનું જીવન કેટલું બધું જોખમભરેલું ! એના માથા ઉપર કેટલો બધો ભય ઝંઝૂમી રહેલો હોય છે !

ગીતાનું મગજ એ વિચારોમાં ચકડોળે ચઢવા લાગ્યું !

જરાક-રજ માત્ર પણ ભૂલ થાય તો વિમાન ભાંગી જાય, અથડાઈ પડે કે સળગી જાય ! કદિક દરિયામાં જ ઉતરી પડે તોયે મોત ! કોઈ જતી આવતી સ્ટીમર મળી અને તેણે દયા લાવી વિમાનવાળાને ઉંચકી લીધો તો ઠીક છે-ખચી ગયા, નહિ તો પાણીમાં ડૂબીને જ મરવાનું !

વિમાન એટલે મોત, મોત ને મોત જ ! મોત સિવાય જાણે બીજી વાત જ નહિ ! મોતને હથેલીમાં રાખીને જ જાણે વિમાનમાં પગ મૂકવાનો.

ગણુપતરાવની વાતો સાંભળીને ગીતાને વિમાનના ખરા સ્વરૂપનો ખ્યાલ આવ્યો. છતાં તે કાંઈ એનાથી ડરી ગઈ નહિ. તેને વિમાની જ્ઞાન શીખવું જ હતું. ગમે તેવી આફતો હોય, ગમે તેટલાં જોખમો હોય છતાં વિમાન ચલાવતાં શીખવું જ-તે શીખવું જ. એમાં જરાય શંકા કેવી !

બધું કહી રહ્યા પછી ગણુપતરાવે ગીતાને પૂછ્યું-
“કેમ ત્યારે, આ બધું જાણ્યા પછી તમને વિમાનમાં બેસવાની ઇચ્છા થાય છે ખરી કે ?”

“હા હા.” ગીતા તરતજ બોલી ઉઠી:-“વિમાનમાં તો હું બેસીશ, બેસીશ ને બેસીશ જ. તમે નહિ બેસાડશો તો બીજા કોઈ....”

ગણુપતરાવે કહ્યું-“વાહ, તમે બેસવાને તૈયાર છો

તો હું શા માટે ન બેસાડું ? કોઈ દિવસ અનુકૂળતા મળ્યે હું માં વિમાન આ બાબુ લઈ આવીશ. પણ બેબે, છેલ્લી ઘડીએ તમે ગભરાઈને ના પાડશો નહિ.”

“ના ના. એવું નહિ બને.” ગીતાએ તરત જ મધ્ધમપણે ઉત્તર આપ્યો.

જે કંઈ કામ મન પર લીધું તેમાં ઠેક પહોંચવું એવો ગીતાનો સ્વભાવ હતો અને હજી એ છે.

૯

ધીમે ધીમે ગણપતરાવ ગાડગીલનો અને ગણપતરાવ મોડકનો પરિચય વધવા લાગ્યો. ગાડગીલ ધીમે ધીમે મોડક કુટુંબમાં ભળવા લાગ્યો. એક બે વાર તે પોતાનું વિમાન બેલગામમાં લઈ આવ્યો અને ગીતાને તેમાં બેસાડી ફેરવી. ધીમે ધીમે તેમની વચ્ચે ગાઠ સંબંધ થયો, મૈત્રિ થઈ અને એ મૈત્રિ આખરે પ્રેમમાં પરિણમી. ગણપતરાવ ગાડગીલ હજી અપરિણીત જ હતો અને તેમના વિવાહ સંબંધની આડે આવે એવું બીજું કંઈ પણ કારણ ન હતું.

તેમણે અરસપરસ તો મન સાથે ગાંઠ વાળી દીધી કે આપણે એક બીજાને પરણીશું. બેઉને વિમાનનો શોખ છે તો બેઉ સુખી થઈશું !

પરંતુ આ વિવાહને માળાપ સંમતિ આપશે ? એજ મોટો પ્રશ્ન હતો. મહા વિકટ પ્રશ્ન હતો. વિમાની પાચટોટ અથવા ખેચર તરીકેનું જીવન એટલે જોખમનો ભારો ! એવા પુરુષ સાથે પોતાની પુત્રીને પરણાવવાને ક્યાં માળાપ તૈયાર થાય ? કોઈ નહિ. કઈ પણે આકૃત હતરે અને દીકરીને વૈધવ્યમાં ધકેલી દે તેનો ભરોસો શું ?

એટલે ગીતાનાં માળાપે તો એ વિમાની પાચટોટ સાથે પરણાવવાની નાજ પાડી. ખાસ કરીને એની માતાએ. તે બોલી—“ના રે બા. મારી દીકરીને કપાળે વૈધવ્ય ટીલી આવે એવા જમાઈ સાથે મારે મારી દીકરીને દેવી નથી. ભલેને એ કુંવારી રહે.”

પરંતુ ગીતા મક્કમ હતી. એને મન વિમાન અને વિમાની જીવન એ તો રમત હતી. ગમે તે ભોગે એને વિમાની જ્ઞાન મેળવવું હતું. વિમાની ગણપતરાવ ઉપર એને ખરા હૃદયનો પ્રેમ હતો. એણે તો જીદ લઈને પોતાની બાને કહ્યું—

“ના બા, હું તો એ (ગણપતરાવ)નેજ પરણીશ. એમના સિવાય બીજા બધા મારે ભાઈમાપ સમાન છે.”

માતાએ ચીંઢવાઈને કહ્યું—“અરે, પણ ગીતી, એના બંધામાં આવડું મોટું જોખમ છે તેનું શું ?

ગીતાએ આંખમાં પાણી લાવીને કહ્યું—“બા, તું એમ કેમ બોલે છે ? શું તને પ્રભુ ઉપર શ્રદ્ધા નથી ? તે દિવસે તુંજ કહેતી હતી કે બળતી આગમાં સુગ-

રીનાં બચ્ચાંને પ્રભુએ બચાવ્યાં! તુંજ કહેતી હતી કે કે જેને રામ રાખે તેને કોણ ચાખે? સૌનું નસીબ સૌની સાથે હોય છે તેને કોઈ મિથ્યા કરી શકતું નથી. એવા એવા શબ્દો તુંજ મને કહેતી હતી. જે મારા નસીબમાં દુઃખ હશે તો તું મને ગમે ત્યાં નાંખશે ત્યાંયે તે મારે! કેટો છોડવાનું નથી. ઉલટું, મને મારી અણુગમતી જગાએ નાંખવાથી કબલ દુઃખ થશે. તેના કરતાં તો આ સારું છે. એથી મારા જીવને સંતોષ થશે. મા, પ્રભુએજ મને કહ્યું છે કે તું વિમાની થજે. એથી તું તારા દેશની સેવા કરી શકીશ, મને પ્રભુના એ આદેશ ઉપર વિશ્વાસ છે, શ્રદ્ધા છે. બા, તું મારી શ્રદ્ધાની આડે આવશે?”

ગીતા હલીલો કરવામાં ચતુર હતી. તેના હૃદયમાં વિમાની જ્ઞાન માટે સાચી ઉત્સુકતા હતી. એટલે તે અસરકારક શબ્દો વડે માને પીગળાવી શકી. એના પિતાનો વિરોધ કાંઈ એટલો બધો કડક ન હતો. માતા વળી ગઈ એટલે પિતાએ પણ સંમતિ આપી. પરંતુ તેમણે એક ટકોર તો કરીજ:

“કેમ, તું તો કહેતી હતી ને કે હું તો પરણવાનીજ નથી. કુંવારીજ રહીશ. તે તારા વિચારે ક્યાં હવાઈ ગયા?”

ગીતા નીચું જોઈ ગઈ. શરમાઈને ધીમેથી જ બોલી-“બદલાઈ ગયા, બાપુજી.”

૧૦

આખરે ૧૯૩૮ના જૂન મહિનામાં એકાદ સાંઝે મુરત જોઈને ગીતા અને ગણપતરાવ લગ્ન ગ્રંથિથી જોડાઈ ગયાં. જાણે દુધમાં સાકર ભળી ગઈ એમ બધાંને લાગ્યું !

લગ્ન થયા પછી પણ ગીતાએ પોતાનો અભ્યાસ ચાલુ જ રાખ્યો. શ્રી ગણપતરાવને તાતા એર સરવીસમાં નોકરી હતી અને તેને અંગે તેમને છ મહિના મુંબાઈમાં અને છ મહિના પૂનામાં રહેવું પડતું હતું. તેથી સૌ ગીતાબાઈને પણ છ છ મહિને કોલેજ બદલવી પડતી. પહેલી ટર્મમાં તેણે ફરગ્યુસનમાં (પૂનામાં) અભ્યાસ કર્યો. બીજી ટર્મમાં તે રામનારાયણ રૂઠ્યા કોલેજમાં દાખલ થઈ ! આ રીતે એણે પોતાનો બાકીનો કોલેજ અભ્યાસ ચાલુ રાખ્યો ! આવી મુશ્કેલીમાં રહીને બી. એ. નો અભ્યાસ ચાલુ રાખે એવી ભાગ્યે જ બીજી કોઈ વિદ્યાર્થિની હશે ! માત્ર ખંત અને જ્ઞાન માટેની ધગશને લીધેજ ગીતાબાઈ અભ્યાસ કરી શકી. એ બદલ એને ઘણાજ ધન્યવાદ ઘટે છે.

આમ એનો અભ્યાસ ચાલતો હતો એટલામાં એના પતિએ એને મોટર ચલાવતાં શીખવી દીધું ! એટલું જ નહિ પણ વિમાન ચલાવવા માટેનું યંત્ર વિદ્યાનું જરૂરી જ્ઞાન પણ એને આપ્યું ! અને તે એણે શીખી પણ લીધું !

ગીતાને બી. એ.ની પરીક્ષા આપવાનો સમય આવી રહ્યો હતો.

એટલામાં યુરોપમાં લઢાઈ ફાટી નીકળી. એ લઢાઈના કારણે વિમાનનું શિક્ષણ લેનારાઓ માટે સરકારે થોડી છૂટછાટ મૂકી હતી. ગીતાબાઈ બી. એ.ની પરીક્ષામાં પાસ થાય એ વિશે તેા શંકા જ નહોતી. છતાં સરકાર તરફથી મળતી સગવડનો લાભ લઈ પહેલાં વિમાનની પરીક્ષા આપી “એ” લાઈસન્સ મેળવી લેવું એવો વિચાર કરી બી. એ.ની પરીક્ષા જતી કરી.

વિમાનનું શિક્ષણ લેવા માટે એ તરત કરાંચી ગઈ.

કરાંચી જઈને તરત જ એણે વિમાનને લગતું શિક્ષણ લેવાની શરૂઆત કરી. રોજ અર્ધાથી પોણા કલાક સુધી એણે વિમાન ઉડાડવાનું શીખવા માંડ્યું. પરંતુ હવા વગેરેની મુશ્કેલીને લીધે અઠવાડિયામાં માંડ પાંચ દિવસ ઉડવાનું બની શકતું. એવી રીતે દિવાળીની રજાઓના અરસામાં એટલે ઓકટોબરથી નવેમ્બર અને તે પછી ડેક્યુઆરીથી માર્ચ એમ બે મહિના જ એ શીખી શકી.

કરાંચીમાં એને વિમાનનું શિક્ષણ આપનાર એના શિક્ષક મિ. જોન્સ કરીને હતા. તેમના હાથ નીચે બે મહિના શીખી. એટલામાં તેા વિમાન ઉડાડવામાં એ બહુ પાવરધી બની ગઈ.

‘એ’ લાઈસન્સ મેળવવા માટે ત્યાં એવો નિયમ

છે કે ૩૦ કલાક લાગલગાટ વિમાન ઉરાડવું પડે. એ ૩૦ કલાકમાં ૨૨ કલાક શિક્ષક સાથે અને ૮ કલાક પોતે જાતે, એકલા જ બેસીને વિમાન ઉરાડવાનું હોય છે.

ગીતાબાઈ એ પરીક્ષામાં ખરાબર પસાર થઈ અને એણે ‘એ’ લાઈસન્સ મેળવ્યું.

વિમાન ઉરાડવા સારું લાઈસન્સ મેળવવા માટે અને તે પણ ‘એ’ લાઈસન્સ મેળવવા માટે ખર્ચ પણ ઘણો કરવો પડે છે. એક કલાકના ૨૫ રૂપિયા પ્રમાણે ૩૦ કલાકના ૭૫૦ રૂપિયા થાય. અને તે ઉપરાંત ડાકટર તપાસ વગેરેના ૬૦૦ રૂપિયા થાય તે તો જુદા. એટલે બધું મળીને કુલ રૂપિયા ૧૫૫૦નો ખર્ચ થયો. તેમાંથી ૧૦૦ પાછા મળ્યા. ‘એ’ લાઈસન્સ મેળવનાર દરેકને તેણે ભરેલી રકમ-માંથી ૧૦૦ રૂપિયા પાછા આપવા એવો નિયમ છે.

વિમાનનું શિક્ષણ લેવામાં ગીતાબાઈને કોઈપણ જાતની મુશ્કેલી નહીં નહિ. મૂળથીજ કઠણ હેયાની હોવાથી વિમાનના ગમે તેવા ચક્રાવાઓ લેતાં પણ એને ગભરામણ કે ક્ષોભ જેવું કંઈ પણ થયું નહોતું.

અને આમ નાનપણથી સેવેલી અભિલાષા એણે ખંત અને મહેનતથી પૂર્ણ કરી !

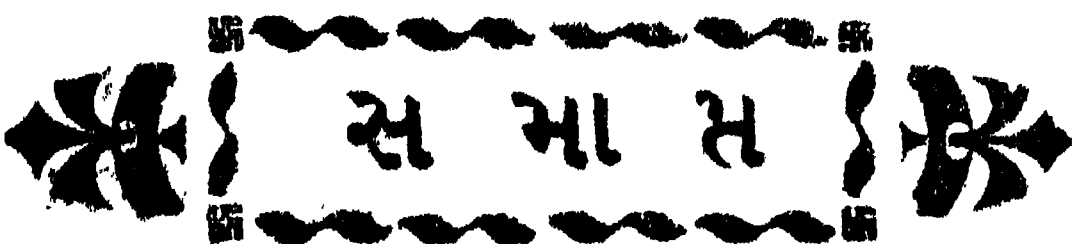
મનના મનોરથો પાર પાડવાનું ઘણું મોડાનાજ નરીખમાં લખાયું હોય છે. સૌ. ગીતાબાઈ એવા સફળ થનારાઓમાંની એક છે. તેણે વિમાન ચલાવવાની ઇચ્છા બચપણમાં કરી અને મોટપણમાં તેણે સફળતા મેળ-

વીજ. આપણા દેશમાં વિમાન ઉડાવવાનું કામ બાણુનારી સ્ત્રીઓ બહુ ઓછી છે. સૌ. ગીતાબાઈ તેમાંની એક છે અને મહારાષ્ટ્રમાં તો તે સૌથી પહેલીજ વિમાનીબાઈ છે. એટલે એની હિંમત માટે એને ખૂબ ધન્યવાદ ઘટે છે !

આપણાં લોકો-પછી તે પુરુષ હો કે સ્ત્રી-મોતથી બહુ ડરે છે. આપણે જીવીએ છીએ તે પણ મોતના ડરથીજ. આપણે જીવવા કરતાં મરવાનો સૌથી પહેલાં અને સૌથી વધુ વિચાર કરીએ છીએ. અને તેથીજ જીવનમાં કશું સાહસભર્યું કે મહત્વનું કાર્ય આપણે કરી શકતા નથી.

આપણા સમાજમાં એવા કેટલાય લોકો છે જે વિમાનમાં બેસવાના ખાલી વિચાર માત્રથી જ કંપી ઉઠે છે ! જેની પાસે પૈસા નથી એવા લાચાર માણસોની વાત બાણુએ સખીએ, તો પણ જેની પાસે પુષ્કળ પૈસા છે એવા સાધન સંપન્ન માળાપો પણ પોતાનાં છોકરાં-ઓને વિમાનનું શિક્ષણ આપતાં ગભરાય છે. અને તે માત્ર પોતાના ડરથી જ. અરે, શક્તિશાળી માતૃપિતાનાં યુવાન સંતાનો પણ બાગ્યે જ એ શિક્ષણ લેવાને તૈયાર હોય છે ! એ આપણું દુર્ભાગ્ય છે.

આપણે મનમાંથી ડર કાઢી નાંખવો જોઈએ.

શાકાહારી

પારસી વાનીઓ

પારસી વાનીઓ

પારસી વાનીઓ

પારસી વાનીઓ

પારસી વાનીઓ

પારસી વાનીઓ

શ્રી:શક્તિ ગ્રંથમાળાના આ ૧૪મા પુસ્તકમાં
કેઈ પણ કેમનાં લોકો, કેઈ પણ જાતના બાધ કે
મુશ્કેલી વગર બનાવી શકે એવી પુસ્તક લહેજતકાર
વાનીઓ બનાવવાની રીતો આપી છે.

કિં. આના છ

સાદા સાત આનાની ટિકીટ બીડા.

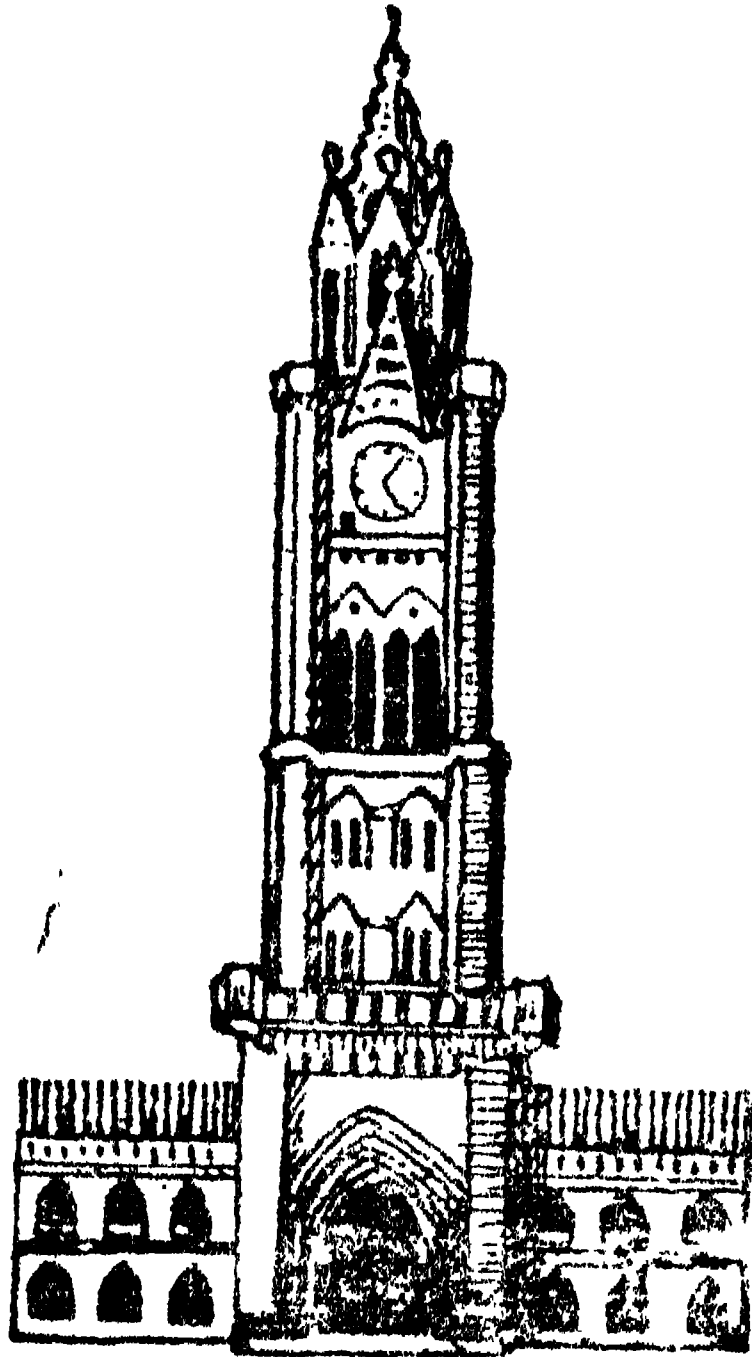
શ્રી:શક્તિ કાર્યાલય

કેળાપીઠ, સુરત.

રાજાખાઇ ટાવર

પારસી
સતીઓ

કિંમત
૦-૬-૦

જેની અટારીએથી ઝંપલાવીને બે પારસી યુવતીઓએ
આપઘાત કરેલો. શા માટે ?

શીલની રક્ષાને કાળે.

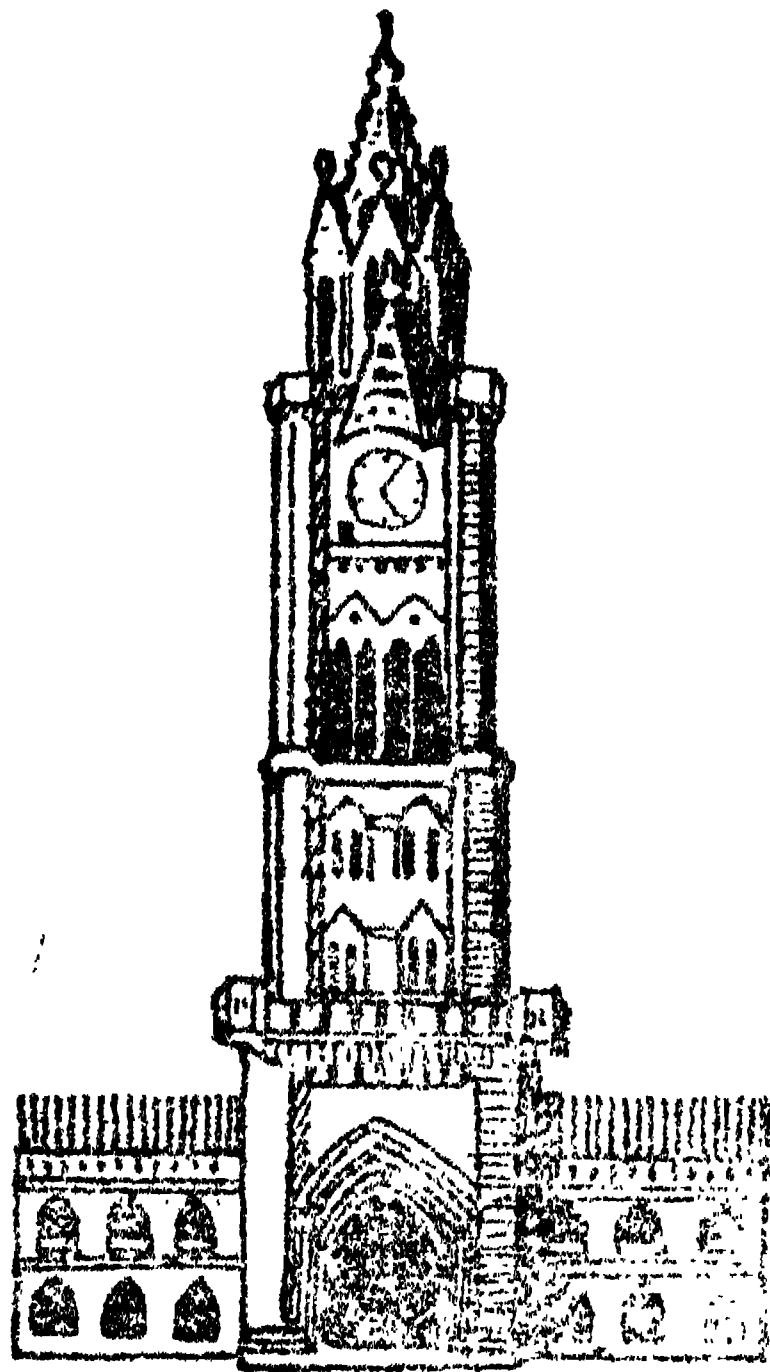
તેની વાત બાબુજી સી સાહિત્ય મંદિરને આઠ
આનાની ટીકીટ બીટો. ડૉ. કેળાપીઠ, સુરત

રાજબાઇ ટાવર

પારસી
સતીઓ

કિંમત

૮-૬-૦

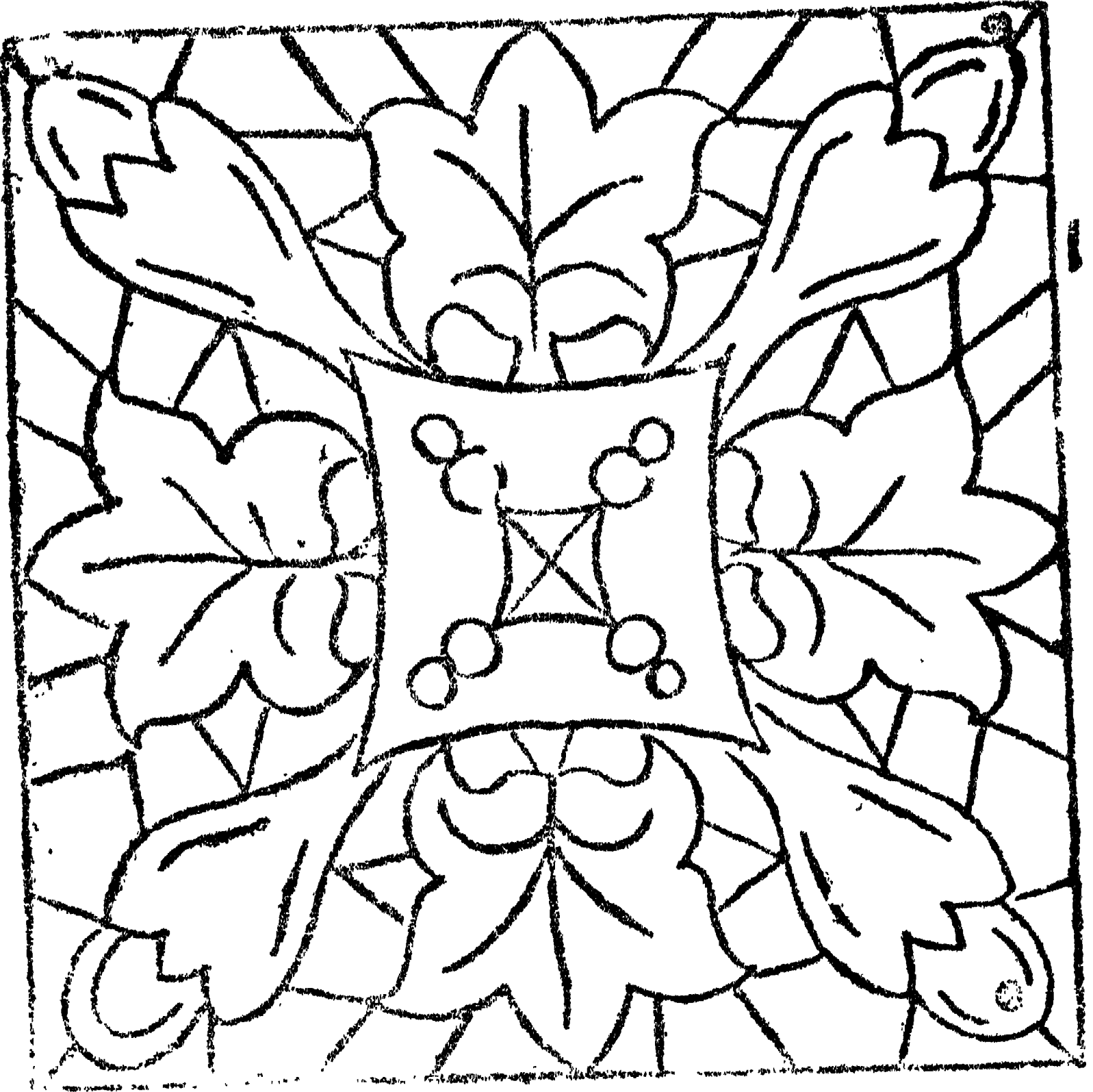

જેની અટારીએથી ઝંપલાવીને એ પારસી યુવતીઓએ
આપઘાત કરેલો. શા માટે ?

શીલની રક્ષાને કાળે.

તેની વાત જાણુવા સ્ત્રી સાહિત્ય મંદિરને આઠ
આનાની ટીકીટ બીડા. ઠે. કેળાપીઠ સુરત

ભરત ગંથાણ

આ વિષયના પુસ્તકને વખાણના શબ્દોની શીઃ
જરૂર છે ? માત્ર દશ આનાની કિંમતમાં આવું પુસ્તક
બીજું કોઈ મળે તેમ નથી. એનાથી તમે આપોઆપ
હપરની બેડ કળા શીખી જશો. તેર આનાની ટીકીટઃ
બીડી મંગાવો.

સીશક્તિ કાર્યાલય, કેળાપીઠ, સુરત.

શ્રી-ઉપયોગી પુસ્તકો

શ્રીયક્તિ ગ્રંથમાળા

સદ પહેલો: ૧ થી ૧૦

- ૧ વંધ્યા—સવિતા જીવાન ગુજરાતની આબેહૂમ મૂર્તિ છે. તેના હૈયાની વેદના ચીતરતી આ ચોપડી એકેએક વાંચકે વખાણી છે. ૦-૪-૦
- ૨ કાકી—શરદ બાબુની કલમે લખાયેલી આ વાર્તા શ્રીઓ માટે સરસ આદર્શ રજુ કરે છે. ૦-૩-૦
- ૩ કાચદામાં સીનું સ્થાન (દરેક સ્ત્રી વાંચે)—હિન્દુ સીનું કાચદામાં કેવું સ્થાન છે, તેના હકો શા છે ને શા હોવા જોઈએ, પારસી, મુસ્લીમ સ્ત્રીઓને કેવા હક છે વગેરે માહિતીથી ભરપૂર આ ચોપડી ગુજરાતીમાં એક જ છે. દરેક બાપે દીકરીને, બાઈએ બહેનને, ને વરે વફો વંચાવવી જ જોઈએ. ૦-૩-૦
- ૪ અર્ધાંગના—શ્રીઓ અશ્વિને વખતે પતિને ક્ષી રીતે મદદ

- ગાર બની શકે તેના આદર્શ રજુ કરતી વાતો. ૦-૪-૦
- ૫ શુદ્ધવ્યવસ્થાની વાતો (બેટરી)—ધરખટલાની આંટીધુંટી પર અજવાળું પાડનારી આ વાર્તાઓ ગુજરાતી સાહિત્યમાં નવીજ ભાવ પાડે છે. ૦-૬-૦
- ૬ ખાંચણાં—કાડીલી ગુજરાતજુના હૈયામાંથી ટપકેલી જીવનની રમુજ, દયામણી, તેમજ આનંદી બાળુનાં ચિત્રો દોરતી આ લોકગીતોની ચોપડી ઘેરેઘેર રાખવા લાયક છે. ૦-૫-૦
- ૭ બલિહાન—આવતી પ્રજાને શરવીર બનાવવા માટે બહેનોમાં આ પરાક્રમની ગદ્ય કવિતાઓનો ખૂબજ પ્રચાર થવો જરૂરી છે. સર અવસરે તેમજ ખાસ કરીને સમર્થાવસ્થામાં ભેટ આપવા જેવી રૂપાળી ચોપડી. ૦-૫-૦
- ૮ ભવાટવી—હિંદુ સંસારમાં સ્ત્રીઓનાં જીવનની દયામણી બાળુ બતાવતી આ સાચી આત્મકથાઓ વાંચતાં આંખ બીની થશે. ૦-૪-૦
- ૯ મા—વર, વહુ, મા, બાપના પરસ્પર સંબંધ પ્રેમાળ અને વહાલસોયા કેવી રીતે અને તેની છણાવટ આ વાતોમાં કરેલી છે. ૦-૪-૦
- ૧૦ જયાના પત્રો—કસોટીમય લગ્ન—વરવહુનું જીવન સુખી કેમ અને તે સમજાવતાં અને વરે વહુ સાથે ને વહુએ વર સાથે કેવી રીતે વર્તવું તેના પર અજવાળું પાડનારા આ કાગળો બહુજ રસીલા છે. ૦-૬-૦

આખો સટ રૂા. ૨-૧૨-૦ને બદલે રૂા. ૨-૬-૦

સટ બીજો: ૧૧ થી ૨૦

૧૧ પતિની પસંદગી—વરવદ્ પોતે એકમેકને પસંદ કરે એવા વિચારો ધરાવનારાઓએ આ વાર્તાઓનું ઝુમખું ખાસ વાંચવા ને વંચાવવા લાયક છે. ૦-૪-૦

૧૨ લીલીની આત્મકથા—એક દુઃખીયારી બહેનની આ આત્મકથા સાવકા સહીયારાનાં દુઃખો પર અજબ જેવો નવીન પ્રકાશ પાડે છે. જગતમાં શું આવું થયે છે ?!—એમ આશ્ચર્ય થશે. ૦-૩-૦

૧૩ ફોન—ગંભીરનાં ગામડાંઓમાં સ્ત્રીઓની સ્થિતિ કેવી ખરાબ છે તેનો ચિતાર રજુ કરતી આ વાર્તા ઘણી જ રસિક તથા મોઢક છે. ૦-૪-૦

૧૪ પારસી વાનીઓ: (શાકાહારી)—ત્રગમ જ સો ઉપરાંત ભાતભાતની લસલસતી, લહેજતદાર, માંસમદો વગરની વાનીઓ બનાવવાની સહેલી, ઝટ સમજાય એવી રીતે આમાં આપેલી છે. ૦-૬-૦

૧૫ વિધવા હિન્દુ સંસારની એ દુઃખદ બાજુની જુદી જુદી નજરે છણાવટ કરતી આ ચાર વાર્તાઓમાં ઘણો નવીન પ્રકાશ પાડેલો છે. ૦-૫-૦

૧૬ કોને પરણું ?—અભણ ગૌરી ગામડાની છે. ભણેલી ઇન્દુલેખા શહેરની છે. ગામડાની ગૌરી, ઇન્દુલેખા મારે જે ભોગ આપે છે તે ભોગ ઇન્દુલેખાના પોતાના ભોગ જેટલોજ મહાન છે ? આવી રમણીના હૃદયની ઉત્તમતાનું આ ચિત્ર જેટલું ભવ્ય છે તેટલુંજ રસિક છે. ૧-૪-૦

૧૭ સુલભતા ને સુંદરતા—વાળનું જતન, દાંતનું જતન,

ચહેરાનું જતન, કપડાં અને ધરણી પહેરવાની કળા, તંદુરસ્તી ખીલતીને સુંદર બનાવવાની કરામતની આ ચોપડીનો જોરો ગુજરાતી ભાષામાં નથી જ. ૦-૮-૦

૧૮ હારથ કુવારો—શ્રી 'પ્રસાદ'ની રમુજ સામાજિક વાતોનો આ સંગ્રહ દરેક કક્ષાની બહેનોને અત્યંત રસિક લાગશે અને નિર્દોષ આનંદ આપશે. ૦-૮-૦

૧૯ ભૂતના ભડકા:—શ્રી ધનસુખલાલ મહેતાની લખેલી આ સુંદર સામાજિક વાતોનો સંગ્રહ સર્વત્ર વખણાયો છે. પૃષ્ઠ બસો ચિત્રો પણ પુષ્કળ આપેલાં છે. ૧-૮-૦

૨૦ વિષવૃક્ષ:—બંકિમબાપુની આ ત્રીજી સર્વમાન્ય નવલ-કથા હિન્દુ સંસારી કાયડાઓની છણાવટ ધણી જ સરસ રીતે કરે છે. બંગાળામાં ઘેરઘેર વંચાય છે. ૧-૮-૦

આખો સ્ટ રૂા. ૬-૧૦-૦ને બદલે રૂા. ૬-૩-૦

—૩—

સ્ટ ત્રીજો: ૨૧ થી ૩૦

૨૧ હારથ કલાપ—સામાન્ય કોટિનાં માણસો ઓઝો બાળકોને પણ બડબડ હસાવે તેવી, છતાં તદ્દન નિર્દોષ અને નિર્ભય વાર્તાઓનો આ સંગ્રહ ગુજરાતના હારથ સાહિત્યમાં સારું સ્થાન પામ્યો છે. ૧-૮-૦

૨૨ દેવી ચોધરાણી—પ્રકુલ નામની સાદી સીધી બાળા દેવી રીતે વીરાંમના બને છે તેનો અત્યંત રસિક અને પ્રેરક હેવાલ. મૂળ બંકીમ બાપુએ લખેલો છે. ૧-૮-૦

૨૩ વીર રોઝા (કાળું ગુલાબ)—કાન્હુના નવલસમાહ એલેક-

હાંડર દુમાને લખેલી એક જોક્ષર બાળાના પ્રેમ અને
શરાતનની અજબ જેવી ઇનિહાસ કથા. ૧-૦-૦

૨૪ હાસ્ય ઝરણું — હાસ્યરસના પ્રસિદ્ધ લેખક શ્રી હરિપ્રસાદ
વ્યાસની આ વાતો આપણા સંસારની ખૂરી બાળુ પર
ચાબખા મારતાં મારતાં ખૂબજ કલ્પોલ કરાવે છે.
૧-૮-૦

૨૫ “જરા મહા મૂકજો” (હામ આસામ) — રહવારે ને બપોરે
મોજથી પીવાતા મહાના પ્યાલાઓના બીતરમાં મહાના
બગીચાઓના મજુરોની કંઠી કડણુ હાથ વસી છે, તેનું
એક મજુરે લખેલું લાલુ વાતો રૂપ બધાન. જે વાંચીને
સેંકડો માણસોએ મહા ત્વજ છે. ૧-૦-૦

૨૬ રાસ રજની: (નવી આદતિ) — ગરમા પુસ્તકોની મહા-
રાણી. ૧-૧૨-૦

૨૭ જીવન પસંદો — આમાં ત્રણ જુદી જુદી સીઓનું
જીવન જુદી જુદી રીતે મહાપ્રજ બન્ય છે તેનું વર્ણન
આલેખતી રસિક ને બોધક વાતોએ આપેલી છે.
૦-૪-૦

૨૮ સુખી ઘર — આપણા ઘરને સ્વર્ગ સમાન સુખી કેવી રીતે
બનાવવું તેના પદાર્થપાક રૂપ ચિત્ર આલેખતી બોધકતા.
૦-૩-૦

૨૯ ભરત ગુંથજી — નાની ગાત્રિકાઓ પણ સડેલાઈથી તમજને
શીખો શકે એવી શૈલીમાં એક અનુભવી પારતી મહેને
લખેલું પુસ્તક, બાતબાતની તરાહ તેમજ આકૃતિઓ સાથે.
૦-૧૦-૦

૩૦ ચૌર્ણસીનું ચક્ર—ચુજરાતના એક અનુભવી હાસ્યરસના લેખકે આ પુસ્તિકામાં કીઓને રસ પડે અને સહેલાઈથી સમજાવ એવી રીતે સંસારની ગમ્મતભરી વાતો વખી છે.

૦-૧-૦

આખો સદ રૂ. ૬-૧૦-૦ ને બદલે રૂ. ૬-૦-૦

—૦—

સદ ચોથો ૩૧ થી ૪૦

૩૧ રાઝિયા બેગમ—દિલ્હીના ચક્રવર્તી સિંહાસન પર બેસી રાજ્ય ચલાવનારી પ્રહેલવહેલી સમ્રાજીનું જીવનચરિત્ર. દ્વાણી માટે ઉત્તમ છે.

૦-૩-૦

૩૨ વૃહદ્વિવેક અને બીજી વાતો—આમાંની મુખ્ય વાર્તામાં વિલાપતી અને દેશી સખ્યતા, ઘરની રીતભાતની વૃક્ષના કરેલી છે. બીજી વાર્તાઓ પણ ખૂબ રસિક અને બોધક છે.

૦-૬-૦

૩૩ સખીના પત્રો અથવા સંસારનાં દર્દો—સખીનાં નિષ્કળતાથી કંટાળી જઈને આવધાત કરવા તત્પર થયેલી એક યુવતિને તેની બહેનપણી પત્રો દ્વારા ખરો માર્ગ સૂઝાડે છે. દરેક માઆપે આ પુસ્તક પોતાની પુત્રીને પરચાવતાં પહેલાં આપવું ઘટે છે.

૦-૮-૦

૩૪ સ્તવનું શાસ્ત્ર—આ નાનકડી પુસ્તિકામાં ગ્રામ્યસ્ટવ વિશે, તેની રચના, તથા જુદા જુદા ભાગો વિશે સચિત્ર અને વિગતવાર સમજૂતી આપી છે.

૦-૬-૦

૩૫ સ્ત્રી હૃદય—આ નાની સરખી નવલિકામાં સ્ત્રી હૃદયનો સાચો ચિત્તર આપેલો છે. એક આકર્ષક વાલી જુવાન પાછળ

લેલી બની જીવન અભિદાન આપનાર વારાંમનાની કથા એકી
એક પુરી કરવી મમે તેવી છે. ૦-૩-૦

૩૬ માતૃપ્રેમ અને બીજી વાતો—આ સંગ્રહની મુખ્ય વાત-
માં એક માતા પોતાનાં સંતાનને ખાતર શું શું સહન કરી
શકે છે તેનું આદર્શ દૃષ્ટાંત આપ્યું છે. બીજી વાર્તાઓમાં
પણ ઉત્તમ સ્ત્રી પાત્રોનાં આલેખન છે. ૦-૪-૦

૩૭ પારસી લગ્નગીતો અને ગરબા—શું પારસી લોકોમાં
બી લગ્ન વખતે ગીતો ગવાય છે? તમે નવાઈ પામશો.
છતાં આ ચોપડી જોશો એટલે ખાત્રી થશે. કેટલાંક ગીતો
તો ખૂબ રમુજી તે આનંદજનક છે. ૦-૬-૦

૩૮ હાથપત્ર જીવન—સંતતિનિયમન, કસુવાવડ, પ્રતિપ્રેમ
જળવવાની કળા, શરીર નિરોગી ને સુડોળ રાખવાની કળા
તથા માસિકને લગતી દરેક ફરિયાદો મટાડવાની વિદ્યા—એ
અધુજ આ પુસ્તકમાં આપ્યું છે. ૨-૮-૦

૪૬ વહેમી પતિ—એક સંસ્કારીક અને સુધારક કુવાન
પોતાની સુંદર અને સુશીલ પત્ની તરફ વહેમાય છે. એ
‘વહેમ’ને કારણે તે પત્નીનો ભોગ લે છે. ને પછી માંડો બને
છે એ પાગલની આપવીતીનો કથણ અને હૃદયસ્પર્શી હેવાલ
ગૃહજીવનનો નવોજ કાચડો ઉકેલે છે. ૦-૩-૦

૪૦ આરોગ્ય અને સુખ—આ પુસ્તકમાં દરેક સ્ત્રી પોતાના
કુટુંબની તેમજ પોતાની સુખાકારી કેવી રીતે જળવી શકે
તેને લગતું જરૂરી જ્ઞાન, દરેક ખાલચીજોના ગુણદોષ વગેરે
આપેલું છે. દરેક ગૃહિણીએ આ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું જોઈએ.
૦-૬-૦

આખો સદ રૂા. ૫-૨-૦ને બદલે રૂા. ૪-૧૩-૦

સર પાંચમેાઃ ૪૧ થી ૫૦

૪૧ સામાજિક વાતો—સંસારના જીદા જીદા કોયડા ઉકેલતી તાદશ વાતો એકા બેઠકે પૂરી કરવી જ પડે તેવી રસિક છે.

૦-૫-૦

૪૨ રમુજી વાતોઃ (શીશકિતની)—આ વાતોએમાંની ઘણીક આપણા હંમેશના જીવનનાં દશ્યોમાંથી ઉપજતી છે ને ખૂબ હસાવે તેવી છે.

૦-૪-૦

૪૩ ભત્રી ભાભી—એક સંસ્કારી શ્રી પોતાના દીવરના અપ-કાર ઉપર ઉપકાર કરી તેને કેવી રીતે નમાવે છે, તેનું સુંદર દષ્ટાંત આમાં છે. વૈધવ્ય પામેલી આર્ય અમળા પોતાની નીતિ મર્યાદા સાચવીને પ્રમાણિકપણે પોતાનું ગુજરાન કેવી રીતે કરી શકે તેનો પણ બોધપાઠ છે. કિંમત પણ અદ્વય દોનાથી લ્હાણી કરનારા માટે બહુ જ સરડભરેલી છે.

૦-૧-૦

૪૪ પતિ પ્રભુ છે—આ ચોપડી પણ લ્હાણી માટે ખૂબ સરતી કિંમતે કાઢેલી છે. એમાંની વાતો પતિવ્રતની બહુ જ સચોટ છાપ પાડે છે. એક સંસ્કારી પત્ની પોતાના દારૂડિયા ને રખડેલ પતિને વશ કરે છે.

૦-૧-૦

૪૫ માંદગી અને માવજત—દરેક શ્રીને આ વિષયનું તો જ્ઞાન હોવું જ જોઈએ. માંદાની સારવાર સંબંધી ખૂબ ઉપયોગી સૂચનાઓથી આ પુસ્તક ભરેલું છે.

૦-૪-૦

૪૬ વાતનું વતેસર—જાળાઓ રહેલાકથી બચવી શકે એવું હાસ્યરસિક નાટક.

૦-૧-૦

૪૭ બરેણાંનો શોખ—વિમળા નામની એક બોળા જતા

સોંદર શાખીન માળાએ પોતાના ધરણા-શાખને લીધે પોતાનો
પતિ જેલમાં જાય એવા સંજોગો કેવી રીતે હજી ક્યાં તેનો
તાદશ ચિતાર આપતી આ વાર્તા સચોટ અસરકારક છે.

૦-૧-૦

૪૮ પારસી સતીઓ—રાજાના ટાવર પરથી બે પારસી
બહેનોએ પોતાનું શીશળ સાચવવા ખાતર જુસકા મારી
કરેલા આપઘાત.

૦-૬-૦

૪૯ એકાદશી—શ્રી સરોજિની મહેતા (એમ. એ.)ની લખેલી
અભિયાર સુંદર સામાજિક વાતો. બધીજ નવા સિધ્ધાંતો
રજૂ કરે છે.

૦-૧૧-૦

૫૦ રાણકદેવી—હજાર વર્ષ ઉપર થઈ ગયેલી મહાન વિશ્વ-
તિની આ જીવનકથા અત્યંત શૈલીમાં ગુજરાતના
એક ઉત્સાહી સિદ્ધહસ્ત લેખકે બધીજ રસિક લખેલી છે.

૦-૧૨-૦

આખો સદ રૂ. ૨-૧૩-૦ને બદલે રૂ. ૨-૧૦-૦

—૦—

સદ છટ્ટો: ૫૧ થી ૬૦

૫૧ શિવાજીની બા—મહારાષ્ટ્ર વીર શિવાજીને જન્મ
આપી ઉછેરનાર વીર માતાનું રસિક અને પ્રેરણાદાયક જીવન-
ચરિત્ર દરેક બહેને એક વાર અવશ્ય વાંચવું જ જોઈએ.
(તેર આનાની ટિકિટ ખીડવી)

૦-૧૦-૦

૫૨ સામુની શિખામણ—વહેમી માન્યતાઓને લીધે સ્ત્રીઓનાં
જીવનની કેટલી હાનિ થાય છે તેની બેધકથા.

૦-૧-૦

૫૩ કાચકાનું અજ્ઞાન—એ અજ્ઞાનને લીધે બહેનો પોતાની
કુંઠી દોલત કેવી રીતે ખુએ છે તેની બોધકથા. વ્યાજ ઉપ-
જાતવાની જરૂરી માહિતી સાથે. ૦-૧-૦

૫૪ નામ વગરની નવસકથા—કપરા સંજોગોમાં મૂકાયેલી
એક પારસી બહેનના અનુભવોત્તી રસિક વાર્તા. ડીટેક્ટીવ
રસથી ભરપૂર. ૧-૮-૦

૫૫ નારીલિપિક—બીઓના રોમોની ચિકિત્સા તથા ઉપ-
ચાર વિશેનું પ્રમાણુબૂત પુસ્તક. ૦-૪-૦

૫૬ માસિક ધર્મ—‘અટકાવ’ વિશેની ઉપયોગી માહિતીથી
ભરેલો નિબંધ. ૦-૨-૦

૫૭ નવા સાથિયા—દિવાળીના દિવસોમાં પોતાનું આંગણું
દીપાવવા માટેના સુંદર અગ્નેડ નમુના આમાં આપ્યા છે.
૦-૨-૦

૫૮-૫૯ વીર તારા—(બે ભાગમાં) લોડાની શીરાંગનાનું પ્રેર-
ણાત્મક ચરિત્ર. પૃષ્ઠ ૪૦૦ ગ્રેક ટાઇપ. કુલ ૨-૪-૦

૬૦ ગોરમાનાં ગીતો—ગોરોમાં મવાતાં બીતેનો સંગ્રહ
૦-૧-૦

આખો જાટ રૂા. ૫-૧-૦ને બદલે રૂા. ૪-૧૨-૦

—૦—

સટ સાતમોઃ ૬૧ થી ૭૦

૬૧ મેડમ ડેમોડા—(નીકિલિસ્ટોના પંજમાં) આ એક રશિયન
વાર્તા છે. જેમાં મેડમ ડેમોડા નામની એક સ્ત્રી ધણીજ
હેરતબરેલાં જેમજ બુદ્ધિ-સૂક્ષ્મતાનાં ઠામો કરે છે. ૦-૧૨-૦

- ૬૨ સામાજિક વાતો. ભાગ ૨.—લેખક શ્રી રમાકાન્ત દિવેદી.
આમાં આપણા આધુનિક સમાજને સ્પર્શતી અને તેનાં
જુદાં જુદાં દષ્ટિકોણ રજૂ કરતી રસિક નવલિકાઓ
આપેલી છે. ૦-૩-૦
- ૬૩ ગુણિયત્વ વૃદ્ધિથી—સારી વૃદ્ધિથી કેણુ ? પોતે ભપકાદાર
સાડી પોસકાં પહેરીને ઠેર ઠેર ભાષણો કરતી ફરે તે ? કે પોતે
આત્મભંગ આપીને પોતાનાં અને પોતાની આસપાસનાંઓને
સુખી કરવા પ્રયત્ન કરે તે ? આ પ્રશ્ન સમાજનો સુનાતન
પ્રશ્ન છે. તેને ત્રિશે વિચારો જમાડતી આ નાનકડી નવલિકા
ખરેખર વાંચવા અને વંચાવવા જેવી છે. ૦-૨-૦
- ૬૪ સ્ત્રી સ્વાતંત્ર્ય—સ્વતંત્રતાના અંધ ખ્યાલોમાં અથડાતી એક
યુવતી આખરે ઠોકરો ખાઈને કેવી રીતે પાછી સાચા માર્ગ
હિપર આવે છે તેનું આ નવલિકામાં શ્રી રમાકાન્ત દિવેદીએ
સરસ આલેખન કર્યું છે. ૦-૧-૦
- ૬૫ દક્ષિણી રાંધણકળા—મહારાષ્ટ્રમાં બનતી રસોઈની વાનીઓ
કેવી રીતે બનાવવી તેનું આ પુસ્તક ગુજરાતમાં વસતી
એક ચતુર દક્ષિણી બહેને લખેલું છે. ૦-૩-૦
- ૬૬ સર્તી જસમા—પતિવ્રતની ખાતર પ્રાણ આપનારી આ
વીર નારીની જીવનકથા સરળ, સાદી ને રસજરતી બાનીમાં
આલેખી છે. ૦-૬-૦
- ૬૭ અંસાર દર્શન—સંસારમાં ડગલે ને પગલે અનેક મુંઝવતા
પ્રશ્નો આવી પડે છે. આ પ્રશ્નોને જુદી જુદી નજરે ઢૂંકી
વાતોમાં તીરખીને વણી લીધા છે. ૦-૬-૦
- ૬૮ ભૂમિમાતા-આનંદમઠ-વંદેમાતરમ્-રાષ્ટ્રગીતના ઉદ્ભવ
સ્થાન રૂપ નિર્ભેજ દેશમંત્રિની અપૂર્વ પ્રેરણા આપતું રત્ન.

સાક્ષર શ્રી બંકીમચંદ્રનું લખેલું આ પુસ્તક એકેએક હિંદી
શ્રી પુરવે વાંચવા જેવું છે. નવી આવૃત્તિ ૧-૮-૦

૧૬ બાળવિધવા—બાળવિધવા એ ગુજરાતના ઉચ્ચ સમાજનું
દયામણું પ્રાણી છે. એના પ્રત્યે દરેક સહૃદય માણસ સહા-
નુભૂતિથી જુએ છે. અને ઘણાક સંસ્કારી યુવકો તો તેનો
હાથ ઝાલી સુખી કરવાની ધગશ ધરાવે છે. એવી જ બાલિ-
કાઓએ પોતાનો માર્ગ કેવી રીતે કરી લીધો તેનો ચિતાર
આમાં છે. ૦-૨-૦

૧૭ સાચાં સહોદર—બાપ બહેનનાં પ્રેમની અદ્ભૂત ઝાંખી
કરાવતી આ નવલકથા વાંચતાં હૃદયને હલમલાવી નાંખે છે.
૧-૮-૦

કુલ શ્રી. ૫-૨-૦ને બદલે શ્રી. ૪-૧૩-૦

સટ ટમો: ૭૧ થી ૮૦

૭૧ થેપડા અથવા એક પર બીજી—સુંદર પાત્રાલેખનવાળી
આ સામાજિક વાર્તા એક પર બીજી પત્ની કરનારને
અજબ જેવી રીતે કેવી નસીયત મળે છે તેનું દૃષ્ટાંત રજુ
કરે છે. ૦-૩-૦

૭૨ સુકન્યા—એક પતિવ્રતા શ્રી જાતિબ્રહ્મ, ધર્મબ્રહ્મ અને
ખુની પતિને પોતાની તપશ્ચર્યાથી સુધારે છે તેની રસિક
નરસિકા. ૦-૨-૦

૭૩ બીરાંગના નીલાદેવી:—પંજાબની એ ચમ્પીર રાજરાણી
પ્રતિજ્ઞાપાત્ર તથા દેશની સુક્રિ માટે કેવી રીતે ઝુઝુમે છે
તેનું હૃદયમ દૃષ્ટાંત આ વાર્તા પૂરું પાડે છે. ૦-૧-૦

પોસ્ટેજ જુદું

સાશક્તિ ગ્રંથમાળા વિશે

પ્રશંસાના ઉદ્ગારો.

ભરત ગુંથણ—વિશે લોહવાણીના તંત્રીજી લખે છે—

આ પુસ્તક ઘેર ભરત ગુંથણ કરતાં અને શાળામાં અભ્યાસ કરતાં બહેનેને સારું માર્ગદર્શક રહી પડે એવું છે. ભરત ગુંથણની પદ્ધતિ એમાં સમજાવવામાં આવી છે ને એ પદ્ધતિને સાતુકળ ચિત્રો પણ પુકળ આપવામાં આવ્યાં છે... આ પ્રકારનું પુસ્તક બહુ ઉપયોગી થઈ પડે તેમ છે.

મુખી ઘર—વિશે પ્રસ્થાનના તંત્રીજી લખે છે—

શ્રીઓને ગૃહિણી તરીકે સ્વમાન ડેખવાનો, બરકામતે દીપાવવાનો, સંસ્કારી થવાનો બોધ મળે તેવું સાહિત્ય આ પુસ્તકમાં સુગમ ભાષામાં આપેલું છે.

ભલી ભાભી—વિશે સાપ્તાહિક મુંબઈ સમાચારના તંત્રીજી લખે છે—

આ નાનકડી ચેમ્ફલેટ શ્રીઓને ઉદારતાનો બોધપાઠ આપવાનું કાર્ય બહુજ સુંદર રીતે કરી શકે તેમ છે... એની લ્હાણી થવી જોઈએ.

પતિ પ્રભુ છે—વિશે સા. મુંબઈ સમાચારના તંત્રીજી લખે છે—

આ ચોપડી પણ લ્હાણી કરવા જેવી છે. એક દારૂડીયા દણીની કી. પોતાના પતિને ખાતર ખૂબ સંદેહ સહન કરે છે આખરે તે વશ થાય છે ને પોતાની કુટેવો છોડે છે. ને બેઠ મુખી થાય છે.

શ્રીશક્તિ ગ્રંથમાળા વિશે

પ્રશંસાના ઉદ્ભારે

માંદગી અને માવજત—વિશે મુખ્યાંત્ર સમાચાર લખે છે—

આપણે શ્રીઓની સ્વતંત્રતા ને સમાનતા વિશે ગમે તેવી વાંતો કરીએ, છતાં શ્રીઓમાં જે નૈસર્ગિક કળા છે તેને પ્રશ્નો કદિ પહોંચી શકવાના નથી. તેમાંની એક કળા તે નર્સિંગ છે— દરેકે દરેક શ્રીના હાથમાં આ પુસ્તક મૂકાય તે તથા તેને એ વિષયનું સારું જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય એ નક્કી છે.

પ્રમાણધુના તંત્રીજી લખે છે—

ધરમાં શ્રીને માંદાની માવજતનું જ્ઞાન હોય તે હિંદુ સમાજમાં ખૂબ જરૂરનું છે. એ જોતાં તેમની દષ્ટિએ લખાયેલું આ પુસ્તક કીમતી યદ્ય પડશે.

રઝિયા બેગમ—વિશે પુસ્તકાલયના તંત્રીજી લખે છે—

આ પુસ્તકમાં તેરમી સદીની આ સુલતાનાને સરસ પરિચય આપાયો છે...લેખન શૈલી વખાણવા જેવી છે.

ગૃહવિવેક—વિશે તેઓ લખે છે—

વાર્તાઓ બોધક છે. શ્રીઓ માટે પુસ્તક મઠાનું ને આવકારપાત્ર છે. મહિલા પુસ્તકાલયો જરૂર ખરીદે.

સખીના પત્રો—વિશે લોહાણા હિતેચ્છુના તંત્રીજી લખે છે—

આ ઉપયોગી પત્રમાળાને પુસ્તકનું રૂપ આપી શ્રી સા. મંદિરના સંચાલકે એ વર્તમાન જગતને પોતાની એક ઉત્પત્તિનું જ્ઞાન આપ્યું છે. આવાં પુસ્તકોના વધુ પ્રચાર કરવાની સૂચના સર્વ લેખક તથા પ્રકાશકને અભિનંદન

દેશબંધુ પ્રેસ, સુરેન

સ્રી:શક્તિ-ત્રય માળા

સદ પદ્યો:

૧ વંચા	૦-૪
૨ કાકી	૦-૩
૩ કાચકામાં સીનું સ્થાન	૦-૩
૪ અર્ધો જના (વાતી)	૦-૪
૫ ગૃહવ્યવસ્થાની વાતો	૦-૬
૬ ગાયણી (કોઈગીત)	૦-૫
૭ મલિહાન (વેળા વાતો)	૦-૫
૮ જગદેવી	૦-૪
૯ મલ (વાતી)	૦-૪
૧૦ જગદા પત્રો	૦-૬
આખો સદ કા. ૨-૬-૦	

સદ ગીતો:

૨૧ હાસ્યકલાપ (રમુછ)	૧-૮
૨૨ દેવી ચૌધરાણી	૫-૮
૨૩ વીર રોઝા	૧-૮
૨૪ હાસ્ય જરણાં (રમુછ)	૧-૮
૨૫ "જરા નહા મૂકળે"	૧-૦
૨૬ રાસરજની	૧-૧૨
૨૭ જીવનપત્રટો (વાતી)	૦-૩
૨૮ સુખી ઘર (માયક)	૦-૬
૨૯ જરત ગુંથણ	૦-૧૦
૩૦ ચૌધીમીનું ચક્કર	૦-૫
આખો સદ કા. ૬-૮-૦	

સદ બીજો:

૧૧ પતિની પસંદગી	૦-૪
૧૨ કીર્તીની આત્મકથા	૦-૩
૧૩ ક્રોધ	૦-૪
૧૪ પારસી વાનીઓ	૦-૬
૧૫ વિપ્રવા (વાતી)	૦-૫
૧૬ કોને પરણું (વાતી)	૧-૪
૧૭ સુખડતા ને મુંઢરતા	૦-૮
૧૮ હાસ્યકુવારો	૦-૮
૧૯ મૂળના જડકા (વાતી)	૧-૮
૨૦ વિપવૃક્ષ	૧-૮
આખો સદ કા. ૬-૩-૦	

સદ ચોથો:

૩૧ રઝીયા બેગમ	૦-૬
૩૨ ગૃહવિવેક	૦-૬
૩૩ સખીના પત્રો	૦-૮
૩૪ સદગુરુ શાસ્ત્ર	૦-૩
૩૫ સ્ત્રી હૃદય	૦-૩
૩૬ માતૃપ્રેમ	૦-૪
૩૭ પારસી લગ્નગીતો	૦-૬
૩૮ હામ્પત્ય જીવન	૨-૮
૩૯ વહેમી પતિ	૦-૩
૪૦ આરોગ્ય અને સુખ	૦-૬
આખો સદ કા. ૪-૧૩-૦	

શ્રી:શક્તિ-ત્રંચમાળા

સદ પાંચમે:

૪૧ સામાજિક વાતો	૦-૫
૪૨ સુબુ વાતો	૦-૪
૪૩ ભત્રી ભાભી	૦-૧
૪૪ પતિ પ્રભુ છે	૦-૧
૪૫ માંડવી-માવજન	૦-૪
૪૬ વાલુ પતેસર	૦-૧
૪૭ મરેણાનો શોખ	૦-૧
૪૮ પાવલી સલીઓ	૦-૬
૪૯ એકાદશી	૦-૧૧
૫૦ રાણકદેવી	૦-૧૨

આખો સદ રૂ. ૬-૧૦-૦

સદ છઠ્ઠે:

૫૧ શિવાઈની બા	૦-૧૦
૫૨ સાસુની શિયામણ	૦-૧
૫૩ કાચકાણું અમાન	૦-૧
૫૪ નામ વગરની	

નવલકથા ૧-૮

૫૫ નારીભિષક	૦-૪
૫૬ ભાષિક ધર્મ	૦-૨
૫૭ નવા સાયોઆ	૦-૨
૫૮ વીર વારા (ભા-૧)	૧-૮
૫૯ " (ભા-૨)	૦-૧૨
૬૦ મોરમાનાં ગીતો	૦-૧

આખો સદ રૂ. ૪-૧૨-૦

સદ સાતમે:

૬૧ મેડન કેમીડા	૦-૧-૧
૬૨ સામાજિક વાતો	
૬૩ સાગ પીતે	૦-૩
૬૪ સુણાવલ મહિસી	૦-૩
૬૫ બી સ્વામીચ	૦-૩
૬૬ મહિસી નીમણકા	૦-૩
૬૭ સતી સ્વચ્છ	૦-૩
૬૮ મોનાર સદેવ	૦-૩
૬૯ ભૂમિયા	
૭૦ નામકેવલ	

૭૧ નામકેવલ	૦-૩
૭૨ નામકેવલ	૦-૩

આખો સદ રૂ. ૪-૧૩-૦

સદ આઠમે:

૭૩ કોપડા અમાન	
૭૪ મેક પુર પીંછ	૦-૩
૭૫ સુકેન્દ્ર	૦-૩
૭૬ વીરંગના નીલાદેવી	૦-૩
૭૭ વાસનકિની	૦-૮
૭૮ પ્રતિભાનો સ્વયંવર	૧-૮
૭૯ વિમાની ગીતામાર્ક	૦-૨

વધુ ગ્રંથો તૈયાર

થાવ છે.

સંપૂર્ણ સુચિપત્ર માટે લખો:-શ્રી શક્તિ, કેળાપીઠ, સુરત.

